I. Věštba. Přečti si věštbu a odpověz na otázky.

„Vtom se obrátila k západu slunce, vztáhla ruce i řekla:

Vrch vidím Březový, v něm žuly stříbra.
Kdo hledá, najde bohatství.
I soused od západu, zván i nezván,
chtít bude kov, v němž vláda je.
Vy chraňte se, ať z darů vaší země
vám pouto sluhů neskuje.“

Která česká kněžna s věšteckými schopnostmi předpověděla vznik Březových Hor?

Kdo zaznamenal tuto věštbu ve své knize?

II. Práce s textem. Přečti si pozorně následující text a najdi v něm odpovědi.

„Já, Jan z Vitence, Tochovic a Příbrami,etc., oznamuji za sebe a všechny své dědice, že se zde u Příbrami na okolních pozemních a kopcích nacházejí a ukazují nadějné hory, které mohou přinést velký užitek a obživu lidem. Urozený a statečný pan Jindřich Pešík z Komárova a Příbrami, toho času dědic a pán příbramského panství, když ze zvláštní milosti královského majestátu obdržel od zesnulého krále Ludvíka etc., nejjasnější paměti, právo a svobodu tyto hory propůjčovat, osvobozovat, chránit a podlé své libosti nad nimi vládnout, jak je jasně uvedeno v listu jeho královského veličenstva, udělil pro povzbuzení větší chuti k dolování z moci svobod obdržených od královského majestátu řečeným horám a všem nynějším i budoucím těžařům a horníkům zvláštní svobody a vyhotovil o tom zvláštní list s pečetí s počátečním zněním […] Kromě těchto svobod udělených panem Jindřichem dáván pak za sebe i za své dědice všem současným i budoucím těžařům milost a svobodu, že smějí, pokud budu vlastnit toto panství já nebo moji dědicové, veškeré dřevo, které potřebují k vybavení dolů, šachet, […], brát ze všech lesů patřících Příbrami, avšak ne jinde než na místě, které jim vykáže náš úředník, přičemž kácet, odvážet a zpracovávat je musí na své vlastní náklady. […] Stalo se a bylo dáno v Příbrami ve středu po svatém Ondřeji (25. 12.) roku patnáctset dvacet šest.“

1. Kdy byla listina vydána?

2. Pokus se vysvětlit sousloví „nadějné hory, které mohou přinést velký užitek a obživu lidem“.

3. Od koho obdržel Jindřich Pešík z Komárna a Příbrami právo hory propůjčovat a svobodně zde vládnout?

4. Jaké podmínky byly stanoveny pro těžbu dřeva?

III. Havíř. Přiřaď k číslům havířovo vybavení.

a) hornický kahan

b) „šulkovna“ - do té se ukládaly šulky, hliněné zátky na ucpávání děr se střelným prachem, tabák nebo fajfka

c) nádobka na olej

d) „vejtírka“ k vysušování vyvrtaných děr

e) pouzdro na stébla plněná střelným prachem

f) „pugrancle“ - kožený a plátěný kroužek, který si havíř navlékal na ruční vrták (majzlík), aby si ochránil ruku

1.___ 2.___ 3.___

4.___ 5.___ 6.___

IV. Kdo je na obrázku? Vymysli co nejvíce synonym.

….....

….....

….....

….....

V. Vyber z nabídky všechny hornické symboly.

kahan – klobouk – Zdař bůh – švancara – muzika – huntík – kladivo – uniforma – kůň – černé rukavice

VI. Na obrázku březohorského pečetidla z roku 1530 zvýrazni hornické symboly.

VII. Mapa. Přečti si text a zapiš do ni názvy dolů.

Důl Anna **Důl Ševčín** **Důl Votěch** **Důl Drkolnov**

Důl Anna, po dole Vojtěch druhý nejstarší v Březohorském revíru, se začal razit v roce 1789 a jejím zakladatelem – stejně jako sousedního Vojtěšského dolu – byl muž, jehož jméno se v Příbrami neustále chová v paměti. Vynikající báňský odborník se jmenoval Jan Antonín Alis, a byl rodákem z blízké Vysoké Pece. Důl Vojtěch, který se nachází při hlavní silnici severovýchodně od Ševčinské šachty, na západním úpatí Korábu, do se historie, nejen české, zapsal v roce 1875, kdy zdejší horníci dokázali dosáhnout kilometrové hloubky, jako první na světě. Z Vojtěšského dolu vede dodnes přístupná Vodní štola, která ústí u dalšího dolu, který se zapsal do historie, i když se bohužel neopakoval světový úspěch v ražbě. Na Anneském dole vypukl v roce 1792 vypukl požár, během kterého zahynulo 319 horníků. Stranou těchto dolů stojí Důl Drkolnov, ve kterém se nachází původní ocelové kolo, kterým se do dolů přiváděla voda.

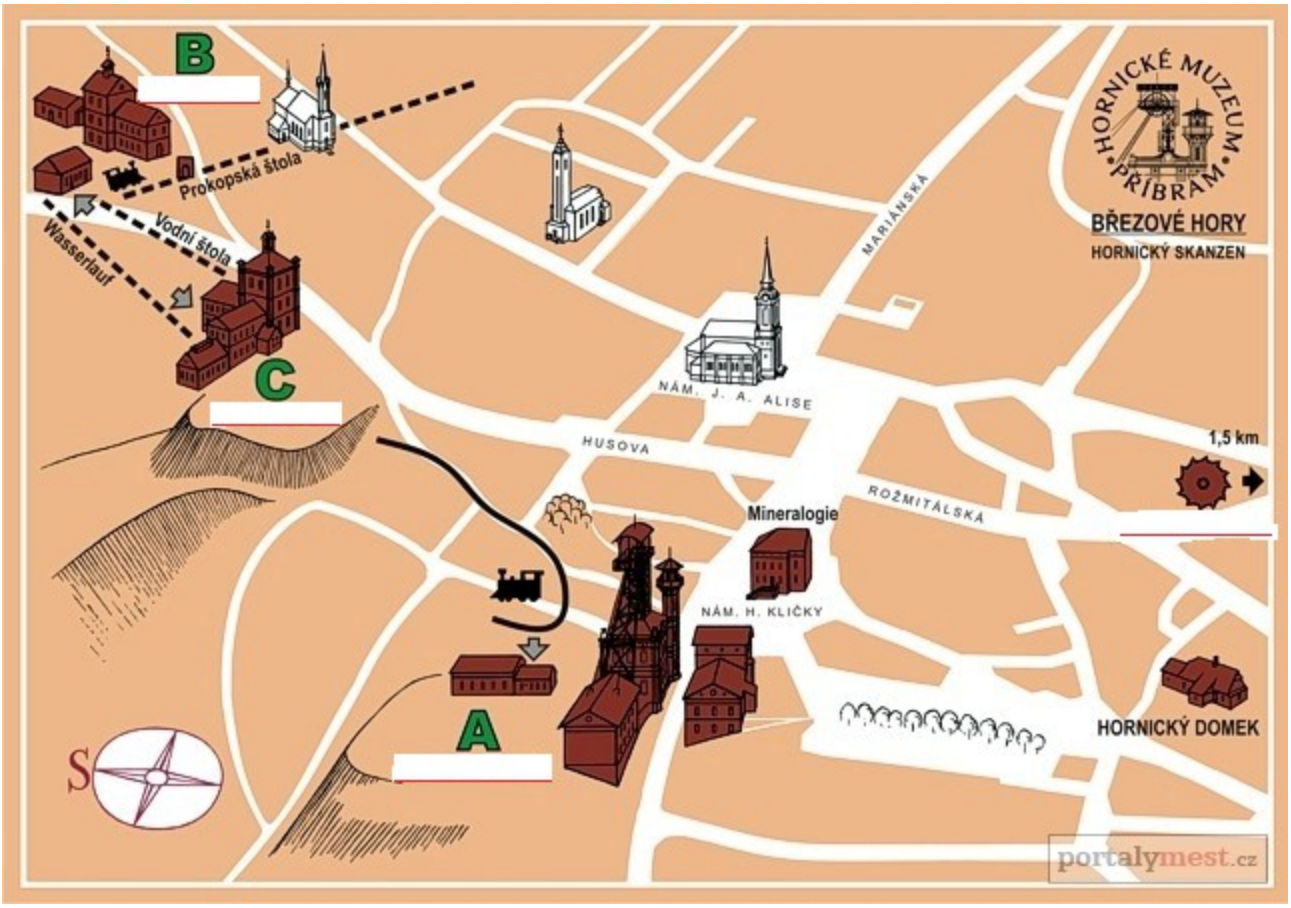

Řešení

I. Věštba

1. Věštbu vyslovila na Vyšehradě bájná kněžna Libuše

2. Poprvé se o proroctví kněžny Libuše zmiňuje Václav Hájek z Libočan, který dokonce k této věštbě přiřkl letopočet 733. Tento úryvek pochází ze Starých českých pověstí od Aloise Jiráska.

Toto cvičení lze vynechat, nebo zadat žákům jako domácí přípravu.

II. Práce s textem

1. 26. 12. 1526

2. Odpovědi žáků

3. Toto právo obdržel od krále Ludvíka Jagellonského (vládl v letech 1516 – 1526)

4. a) panství musí patřit dědicům Jana z Vítence

b) musí respektovat místo, které jim prio těžbu dřeva určí městský úředník

c) dřevo budou kácet a zpracovávat na vlastní náklady

Toto cvičení lze vynechat, nebo zadat žákům jako domácí přípravu.

III. Havíř

1. b
2. c
3. e
4. f
5. d
6. a

IV. Kdo je na obrázku

Na obrázku je permoník, skřítek, šotek, pidimužík, trpaslík, lilipután, mužíček, skrček,...

V. Hornické symboly

kahan – Zdař Bůh – švancara – uniforma – (huntík)

VI.

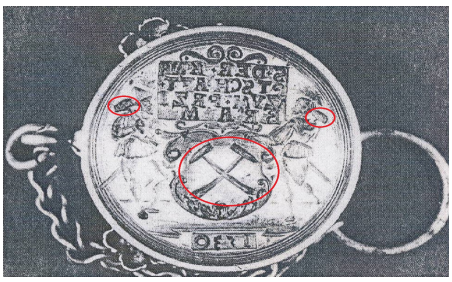

VII. Mapa

A Důl Ševčín B Důl Anna C Důl Vojtěch → Důl Drkolnov

Zdroje

ČÁKA, J.: *Březové Hory*, Příbram 1979.

KOL. AUTORŮ: *Město Stříbra a slávy starých hornických tradic*, Příbram 1966.

DOLEŽAL, D. - VELFL, J.: *Toulky Příbramskem*, Příbram 1994.

VELFL, J.: *Příbram v průběhu staletí*, Příbram 1998.

Edice, Vlastivědný sborník Podbrdska 11/12, Příbram 1977.

http://www.hornickyspolekstribro.cz/dokumenty/hornicke-symboly.pdf (14. 5. 2014)

http://www.geocaching.com/geocache/GC2YPZW_cb04-permonik?guid=045b3d9b-f58b-446b-b408-1bb1feb57010 (14. 5. 2014)